

משטח צוואר הרחם - בדיקת HPV עצמית

דר' קרן הירש', דר' טלי בראון,
דר' יוסף גוהר', יהודית מלצר^{1,2}

1 מכבי שירותי בריאות

2 אוניברסיטת בן גוריון בנגב

רקע

סרטן צוואר הרחם הוא הסרטן הרביעי בשכיחותו בקרב נשים בעולם, בארץ שיעור ההיארעות נמוך יותר. עם זאת נהוג לפעול למניעת המחלה במסגרת סל הבריאות בשני אופנים: חיסון למניעת הדבקה עתידית בזנים העיקריים שמעורבים בהתפתחות סרטן וכן בדיקות סקר, משטח מצוואר הרחם לנשים בגיל 25-65. בשנים האחרונות הוכנסה לשימוש בדיקה שבדקת נוכחות של וירוס HPV בצוואר הרחם, הבדיקה בעלת רגישות גבוהה יותר. הרופא מבצע דיגום באותו אופן: בשלב ראשון נבחנת נוכחות של HPV ובמידה והתוצאה חיובית נעשית בדיקת תאי צוואר הרחם לבדיקת שינויים טרום סרטניים. בדיקה לנוכחות HPV בצוואר הרחם מתאפשרת גם על ידי בדיקה עצמית של האישה. הבדיקה בטוחה ופשוטה ומאפשרת להגיע לנשים שלולא הבדיקה לא היו מבצעות בדיקת סקר. למרות זאת, ישנן נשים שנמנעות מביצוע הבדיקה בשל חוסר מודעות, אמונה כי סרטן צוואר הרחם הוא סופני, רמה סוציו-אקונומית/השכלה נמוכה וחשש מכאב.

מטרות

העלאת שיעור הנבדקות והנגשת הבדיקה לנשים ובעיקר לאלו הנמנעות מלהגיע לבדיקה אצל רופא נשים או מתגוררות באזורים בהם זמינות רופא הנשים נמוכה.

שיטה

בשנת 2021, הוחל פיילוט שכלל 2 מעבדות בכל אחד מחמשת מחוזות הקופה. בהמשך הורחבה פריסת השירות בהדרגה בכלל מחוזות מכבי כמפורט בתרשים 1.

תוצאות

בשנים 2021 - אפריל 2023, בוצעו בכלל מחוזות מכבי 5,124 בדיקות, 547 מהן במחוז דרום. רוב הבדיקות היו שליליות (95% ו-93% בכלל מכבי ובמחוז דרום בהתאמה). 4.2% מהבדיקות היו חיוביות במחוז דרום (4.14% בכלל מכבי), 1.83% נדרשו לבדיקה חוזרת (0.99% בכלל מכבי). (טבלה 1).

טבלה 1: התפלגות תוצאות בדיקות HPV מחוז דרום לעומת כלל מכבי

תוצאות הבדיקה	מחוז דרום	שיעור מחוז דרום	כלל מכבי	שיעור כלל מכבי
נדרשת בדיקה חוזרת/נפסל	10	1.83%	50	0.99%
שלילי	508	92.87%	4814	94.88%
חיובי	23	4.20%	210	4.14%
טרם התקבלו תשובות	6	1.10%	50	0.99%
סה"כ	547	100%	5124	100%

בבדיקה חוזרת של הדגימות הפסולות, 20% מהנבדקות במחוז דרום נמצאו חיוביות (0% בכלל מכבי). 60% מהנשים לא בצעו בדיקה חוזרת בדרום לעומת 78% בכלל מכבי.

בקרוב הנשים ממחוז הדרום שנמצאו חיוביות והגיעו לבדיקה חוזרת והמשך ברור אצל הרופא המטפל, 18% נמצאו שליליות לעומת 36% בכלל מכבי. 54.5% נמצאו חיוביות לעומת 37% בכלל מכבי.

מסקנות

אבחון מוקדם של שינוי/נגע טרום סרטני הוא קריטי לסיכויי ההחלמה מסרטן צוואר הרחם. בשלבים המוקדמים, סיכויי ההחלמה מהמחלה נחשבים טובים ולכן קיימת חשיבות בהנגשת הבדיקות העצמיות. לא נמצאו הבדלים קליניים משמעותיים בין מחוז דרום לכלל מחוזות מכבי.